

Među vanjskim suradnicima, pri samom kraju nabiranja, na 12. i 13. mjestu, nalaze se koautori prve knjige, iz koje je preuzet najveći dio gradiva. Njihov je doprinos i u novoj knjizi veoma značajan. Osim već preuzeta teksta iz prve knjige, nalazi se i novi, i to: M. Olujić, str. 42–43 i str. 54–82, S. Tomanić, str. 26–36.

Tako su se u poretku nabiranja autora na početku našli suradnici čiji je prilog knjizi gotovo beznačajan (nisu napisali niti jednu stranicu teksta), dok su pri samom kraju nabiranja navedeni autori, koji su dali bitan doprinos knjizi.

Ono što je još gore, nigdje nije označeno što je tko napisao u toj knjizi, pa kada se želi citirati neki segment, prirodno se navodi samo jedan, glavni autor, a da nije moguće spomenuti onoga tko je to zaista napisao.

Svi suradnici na tom djelu, osim koordinatora, svrstani su proizvoljno u jednu skupinu, čime je, ustvari, »zakamufliran« doprinos pojedinca, a **prikriveno je** i njegovo autorsko pravo na svoj dio rada.

Nakon što je knjiga tiskana, odnosno na samom predstavljanju knjige, trojica tzv. vanjskih suradnika (M. Oluić, S. Tomanić i V. Kušan) obratili su se izdavaču ukazavši mu na propust načinjen u prikazu autora knjige. To su učinili i u pisanom obliku, predloživši da se propust ispravi tako što će se u knjigu ulijepiti nova stranica, koja će sadržavati redosljed autora po njihovu doprinosu toj knjizi, te da će biti označen dio autorova priloga (npr. Poglavlje II, str. 13–27).

Na žalost, niti nakon trećeg razgovora s izdavačem, nisu uvažene naše primjedbe i prijedlozi, pa smo primorani ovim putem obavijestiti stručnu i znanstvenu javnost o nekorektnom postupku kako izdavača, tako i glavnog autora, odnosno Sektor informatike u INA-Industriji nafte.

Marinko Oluić, Simeon Tomanić, Vladimir Kušan

Gusić I.

MATEMATIČKI RJEČNIK

U nakladi poduzeća *Element* iz Zagreba upravo je tiskan *Matematički rječnik* mr. sc. Ivice Gusića. Iz predgovora saznajemo da taj rječnik pokriva matematičko gradivo koje se uči u osnovnoj i srednjim školama i djelomice gradivo prvih godina matematičkog i srodnih fakulteta. Iako pretežno obrađuje pojmove elementarne matematike, dodiruje i osnove matematičke logike, matematičke analize, teorije vjerojatnosti, linearne algebre i algebre. Zamišljen je kao priručnik svima onima koji se profesionalno ili amaterski bave matematikom te svima koji žele upoznati osnove matematičke kulture.

Pojmovi se najčešće u rječniku obrađuju razvojno: uz suvremenu formulaciju daju se i podaci o vremenu u kojem je pojam nastao, o matematičarima koji su u tome zaslužni, o nastanku naziva i oznake. Pojmovi su obično popraćeni primjerom, crtežom ili slikom, a upućuje se i na veze s drugim matematičkim pojmovima ili tvrdnjama. Ukoliko je naziv nastao prema grčkim, latinskim, ili riječima iz drugoga stranog jezika, u rječniku je u pravilu dana o tome informacija. Uz međunarodni naziv često se navode i hrvatski nazivi. Svaki od predloženih hrvatskih naziva pojavljivao se u hrvatskoj literaturi, ali neki su više, a neki manje uobičajeni.

Da bismo zornije prikazali *Matematički rječnik* izdvojimo dva pojma čije se značenje u svakodnevnom govoru ponekad miješa: *duljina* i *dužina*. Oni su u *Matematičkom rječniku* obrađeni na sljedeći način:

DUŽINA određena točkama A , B nekog pravca jest skup svih točaka tog pravca koje se nalaze između A i B (uključujući njih). Označava se oznakom AB . Također, dužina AB jest najmanji konveksan skup koji sadrži A i B . Točke A i B jesu rubne točke, a ostale točke unutarnje točke dužine. Dužina je najkraća spojnica dviju točaka. Ako su $A(x_1, y_1)$, $B(x_2, y_2)$ točke u analitičkoj ravnini, onda je $AB = \{(x_1 + t(x_2 - x_1), y_1 + t(y_2 - y_1)) : 0 \leq t \leq 1\}$

$1\} = \{(1-t)x_1 + tx_2, (1-t)y_1 + ty_2) : 0 \leq t \leq 1\}$. Slično je za točke u prostoru. Ako točkama A, B u kompleksnoj ravnini odgovaraju brojevi z_1, z_2 , onda je $AB = \{(z_1 + t(z_2 - z_1)) : 0 \leq t \leq 1\} = \{(1-t)z_1 + tz_2 : 0 \leq t \leq 1\}$. Za $t=0$ dobije se z_1 , za $t=1$ z_2 , za $t=1/2$ polovište dužine itd. Dužine i mjerenje dužina javlja se u matematici skupa s brojevima. Od samog početka dužine se zbrajaju i oduzimaju, naročito u starogrčkoj matematici. Razvija se i teorija omjera dužina, koja je u mnogo čemu podudarna s teorijom realnih brojeva. Ipak, do množenja i dijeljenja dužina kao brojeva dolazi tek u europskoj srednjovjekovnoj matematici (za Grke je umnožak dviju dužina pravokutnik čije su stranice te dvije dužine). Do poistovjećivanja dužina i brojeva dolazi kod Descartesa.

DULJINA dužine jest udaljenost rubnih točaka dužine. Duljina luka krivulje zadane

jednadžbom $y = f(x)$ od točke $(a, f(a))$ do točke $(b, f(b))$ jest $l = \int_a^b \sqrt{1 + [f'(x)]^2} dx$.

Osim matematičkih pojmova u rječniku se nalazi preko 300 kratkih životopisa istaknutih matematičara. Mnogi od njih bili su i fizičari, astronomi, geodeti, filozofi itd., ali to nije uvijek navedeno. Matematičari 20. st. odabrani su prema egzaktnim mjerilima: to su pretežno dobitnici Fieldsove medalje ili matematičari koji su riješili neki Hibertov problem. Ima i nekoliko životopisa hrvatskih matematičara. Tu je primijenjen princip povijesne distance, tako da nije uvršten niti jedan od živućih hrvatskih matematičara, ali je spomenuto nekoliko suvremenih, koji su dali svoj doprinos matematici, a njihovi rezultati su stari 20 ili više godina. Mladi su hrvatski matematičari posljednjih godina dali ozbiljan doprinos matematici: riješili su neke dugo neriješene matematičke probleme, rezultati su im objavljeni u najvažnijim svjetskim matematičkim časopisima, profesori su na vodećim svjetskim sveučilištima, autori su matematičkih knjiga u izdanju slavni izdavačkih kuća itd. No njihova imena nisu ušla u ovaj *Matematički rječnik* jer on i nije namijenjen razmatranju znanstvenih činjenica nego se preporučuje učenicima, studentima i njihovim nastavnicima te praktičarima koji se susreću s matematikom.

Na kraju knjige je ljetopis u kojem su kronološki poredani važniji matematički događaji.

Vrijednosti knjige sigurno su pridonijeli recenzenti: akademik Vladimir Devidé, prof. dr. sc. Vladimir Volenec i mr. sc. Alemko Gluhak, te urednik prof. dr. sc. Neven Elezović.

Knjiga je tvrd ukoričena, sadrži 282 stranice, velik broj crteža i ilustracija, a može se po vrlo pristupačnoj cijeni nabaviti kod nakladnika: *Element*, 41 000 Zagreb, Republike Austrije 11.

Miljenko Lapaine

H. Wolf

AUSGLEICHUNGSRECHNUNG I

Puni je naslov knjige *Ausgleichsrechnung I, Formeln zur praktischen Anwendung* (Račun izjednačenja I, formule za praktičnu primjenu). Prvo izdanje knjige objavljeno je 1975, a drugo 1994, također u izdanju ugledne tvrtke Ferd. Dümmlers Verlag, Kaiserstraße 31-37, 53113 Bonn. Knjiga nosi oznaku ISBN 3-427-78352-9, ima 368 stranica formata A5, mekog je uveza.

Autor knjige je em. o. Prof. Dr.-Ing. Dr. h. c. mult. Helmut Wolf, svjetski poznati znanstvenik. Podsjetimo se da je 1981. na prijedlog Geodetskog fakulteta H. Wolf promoviran u počasnog doktora Sveučilišta u Zagrebu. O tom je osobito događaju u Geodetskom listu 1981, 7-9, 227-232, objavljen članak V. Petkovića: Prof. dr. Helmut Wolf, doktor honoris causa Zagrebačkog sveučilišta. H. Wolf je bio član mnogih međunarodnih društava, odbora i organizacija, a njegov stručni, organizatorski, pedagoški i znanstveni rad uključuju ga među one malobrojne ljude koji su sve svoje snage posvetili struci i znanosti. Bio je jedan od najuglednijih geodeta našega doba.